

Sygn. akt III AUa 1016/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 2 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SA Małgorzata Pasek
Protokolant: protokolant sądowy Joanna Malena	

po rozpoznaniu w dniu 2 marca 2016 r. w Lublinie

sprawy B. M.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do emerytury

na skutek apelacji B. M.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 5 sierpnia 2015 r. sygn. akt VII U 2023/14

oddala apelację.

Barbara Hejwowska Elżbieta Czaja Małgorzata Pasek

Sygn. akt III AUa 1016/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 sierpnia 2014 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił B. M. prawa do emerytury w oparciu o art. 27 oraz art. 28 wskazanej ustawy. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia wskazano, że wnioskodawca nie spełnia warunku legitymowania się określonym w tych przepisach stażem okresów składkowych i nieskładkowych, posiadając jedynie 16 lat, 4 miesiące i 27 dni okresów składkowych. Do stażu pracy organ rentowy nie uwzględnił okresów zatrudnienia wnioskodawcy od dnia 8 sierpnia 1969 roku do dnia 6 września 1969 roku w (...) Przedsiębiorstwie (...) (1 miesiąc), od dnia 6 sierpnia 1970 roku do dnia 19 lipca 1971 roku w Przedsiębiorstwie (...) (11 miesięcy i 15 dni), oraz od dnia 28 listopada 1964 roku w Kopalni (...) - zaświadczenie z dnia 7 grudnia 1964 roku nie zawierało min. daty końcowej zatrudnienia.

W odwołaniu B. M. nie zgodził ze wskazaną decyzją wskazując, że nie uwzględniono w niej okresów nieskładkowych, których skarżący w sposób precyzyjny nie określił.

W odpowiedzi na odwołanie organ wnosił o jego oddalenie.

Na posiedzeniu w dniu 23 października 2014 roku B. M. wyjaśnił, że domaga się uwzględnienia jako okresu nieskładkowego okresu od sierpnia 1968 roku do lipca 1969 roku, w trakcie którego odbywał karę pozbawienia wolności na mocy wyroku Sądu Wojskowego w P. i podczas której pracował. Nadto podniósł, że pracował w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie od 1960 roku do 1965 roku.

Decyzją z dnia 5 grudnia 2014 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. ponownie odmówił B. M. prawa do emerytury. Zakład nie zaliczył do stażu pracy ubezpieczonego okresów zatrudnienia od dnia 8 sierpnia 1969 roku do dnia 6 września 1969 roku w (...) Przedsiębiorstwie (...) (1 miesiąc) oraz od dnia 28 listopada 1964 roku do (brak daty) w Kopalni (...), zaliczono natomiast do stażu pracy okresy zatrudnienia wynikające z przedłożonej przez skarżącego dodatkowej dokumentacji, tj. okresy od dnia 20 września 1966 roku do dnia 8 października 1966 roku (19 dni) oraz od dnia 6 sierpnia 1970 roku do dnia 19 lipca 1971 roku (11 miesięcy i 15 dni) z tytułu zatrudnienia w Przedsiębiorstwie (...). Zakład przyjął za udowodniony staż ubezpieczeniowy w wymiarze 17 lat, 5 miesięcy i 1 dnia okresów składkowych.

W odwołaniu B. M. nie zgodził się z zaskarżoną decyzją.

Decyzją z dnia 8 stycznia 2015 roku, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. ponownie odmówił B. M. prawa do emerytury. Zakład nie zaliczył nadto do stażu pracy ubezpieczonego okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 13 października 1963 roku do dnia 30 kwietnia 1970 roku na podstawie zeznań świadków, ponieważ w ocenie Zakładu były one mało wiarygodne i niespójne. Organ rentowy podniósł, że w okresie objętym zeznaniami świadków ubezpieczony pracował w (...) Zakładach (...), w (...) Przedsiębiorstwie (...) w L., w Przedsiębiorstwie (...), w (...) Przedsiębiorstwie (...) w M. i w Kopalni (...) oraz odbywał zasadniczą służbę wojskową. W odwołaniu B. M. nie zgodził się z zaskarżoną decyzją, kwestionując zasadność nieuwzględnienia przez organ rentowy okresów wskazanych w decyzji z dnia 8 stycznia 2015 roku.

W odpowiedzi na odwołanie organ wnosił o jego oddalenie.

Sąd postanowił zarządzić połączenie spraw na podstawie art. 219 k.p.c.

Wyrokiem z dnia 5 sierpnia 2015 roku Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołania.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

W okresie od dnia 28 listopada 1964 roku do dnia 28 lutego 1965 roku B. M. pracował na stanowisku stażysty w ramach kursu dotyczącego uzyskania uprawnień elektrycznych w Kopalni (...). W okresie od dnia 29 października 1965 roku do dnia 14 marca 1966 roku ubezpieczony świadczył pracę w (...) Zakładach (...) w Hucie (...) w pełnym wymiarze czasu pracy, w systemie 4 - zmianowym, początkowo na produkcji, a następnie jako elektryk. Następnie w okresie od dnia 1 kwietnia 1966 roku do dnia 17 sierpnia 1966 roku pozostawał w zatrudnieniu i świadczył pracę na rzecz (...) Przedsiębiorstwa (...) w L.. W okresie od dnia 27 października 1966 roku do dnia 8 listopada 1968 roku ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Natomiast w okresie od dnia 8 sierpnia 1969 roku do dnia 6 września 1969 roku świadczył pracę na rzecz (...) Przedsiębiorstwa (...) w M. na stanowisku pracownika fizycznego.

Rodzice ubezpieczonego M. i Z. M., posiadali gospodarstwo rolne położone we wsi K., gmina K., powiat Ł., województwo (...), o łącznej powierzchni 5,25 ha, które otrzymali od rodziców w 1947 roku, a następnie przekazali w 1990 roku następcom prawnym. W gospodarstwie uprawiane były zboża na powierzchni od 2 do 3 ha, ziemniaki, hodowana była trzoda chlewna oraz trzy krowy mleczne, koń, czasem dwa. W gospodarstwie znajdował się pług. Ubezpieczony zajmował się orką przy wykorzystaniu konia pod ziemniaki oraz pod zasiew. Kosił łąkę oraz zboże

kosiarką konną i kosą ręczną. Z matką i bratem sadił ziemniaki. Zajmował się również parowaniem ziemniaków dla trzody trzy razy dziennie i karmieniem zwierząt.

Świadek L. G. w okresie objętym sporem co do zaliczenia pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców, mieszkał w miejscowości w której położone było to gospodarstwo, tj. w K., w bliskim sąsiedztwie domu, którym zamieszkiwał skarżący i widywał się z nim. Wskazane okoliczności dotyczące świadka pozwalają w ocenie Sądu na przyjęcie, że posiada on wiadomości dotyczące okoliczności pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym rodziców, z wyłączeniem okresu od 1965 roku do 1967 roku, kiedy to świadek pełnił zasadniczą służbę wojskową. Sąd uznał je za wiarygodne jednakże zbyt ogólne. L. G. zeznał, że widział ubezpieczonego jak sprężynował pole, bronował i wykonywał inne prace polowe.

Sąd nie znalazł natomiast podstaw do przyjęcia za podstawę ustaleń faktycznych w sprawie zeznań świadka M. S., do okoliczności świadczenia przez ubezpieczonego pracy w gospodarstwie rolnym rodziców w okresie objętym sporem. Zdaniem Sądu wskazaną ocenę zeznań świadka usprawiedliwia zestawienie okoliczności z jednej strony dość szczegółowego opisu rodzaju pracy wykonywanych przez skarżącego, a z drugiej powoływanie się przez świadka na zaniki pamięci w sytuacji podejmowania przez niego próby odpowiedzi na pytania Sądu. Zachodząca sprzeczność w ocenie Sądu wyłączała możliwość uznania złożonych zeznań za wiarygodne.

Sąd dał nadto wiarę zaświadczeniu z dnia 29 września 1969 roku, wystawionemu przez (...) Przedsiębiorstwo (...) w M., które zostało zakwestionowane przez organ rentowy w zaskarżonych decyzjach. Zakład podnosił, że wskazane zaświadczenie nie zawiera informacji od dacie urodzenia wnioskodawcy oraz podaje błędnie imię jego ojca, tj. M., co stanowiło podstawę do odmowy zaliczenia okresu zatrudnienia we wskazanym podmiocie do ubezpieczeniowego stażu pracy. W ocenie Sądu podniesione okoliczności nie mogą dyskwalifikować możliwości ubezpieczonego ubiegania się o zaliczenie wskazanego okresu zatrudnienia do stażu pracy. Należy mieć bowiem na uwadze, że wadliwe wystawienie wskazanego dokumentu nie jest wystarczającą podstawą do przyjęcia, że pracownik nie wykonywał pracy w okresie, który wynika z dokumentu. Zdaniem Sądu już informacje o imieniu i nazwisku oraz miejscu zamieszkania pracownika powinny przekonać organ o tym, że wystawione zaświadczenie dotyczyło ubezpieczonego, bo chyba względ na tę wątpliwość stanowił dla Zakładu podstawę do kwestionowania wskazanego dokumentu. Sąd dał wiarę również zaświadczeniu z dnia 7 grudnia 1964 roku, wystawionemu przez Kopalnię (...), mając na uwadze powyższe wskazania co do oceny zaświadczenia z dnia 29 września 1969 roku.

Sąd uznał, że odwołania B. M. nie są zasadne.

Do okoliczności spornych w rozpoznawanej sprawie, należy możliwość uwzględnienia do wymaganego w art. 27 oraz art. 28 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 748) – zwanej dalej ustawą emerytalną okresu ubezpieczenia skarżącego, jako okresów składkowych, okresu zatrudnienia w Kopalni (...) od dnia 28 listopada 1964 roku do dnia 28 lutego 1965 roku, w (...) Przedsiębiorstwie (...) w M. w okresie od dnia 8 sierpnia 1969 roku do dnia 6 września 1969 roku, okresu pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności od sierpnia 1968 roku do lipca 1969 roku oraz okresu pracy w gospodarstwie rolnym rodziców od dnia 13 października 1963 roku do dnia 30 kwietnia 1970 roku.

Przeprowadzone postępowanie dowodowe, pozwoliło ustalić, że ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu w Kopalni (...) od dnia 28 listopada 1964 roku do dnia 28 lutego 1965 roku, w wymiarze 3 miesięcy oraz w (...) Przedsiębiorstwie (...) w M. w okresie od dnia 8 sierpnia 1969 roku do dnia 6 września 1969 roku, w wymiarze miesiąca. Wskazane okresy należało ocenić jako składkowe w rozumieniu przepisu art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej. Odnosząc się natomiast do okresu pracy ubezpieczonego w czasie odbywania przez niego kary pozbawienia wolności od sierpnia 1968 roku do lipca 1969 roku, Sąd zauważył, że skarżący nie udowodnił tej okoliczności w stopniu zasługującym na wiarę. Swoją aktywność w tym zakresie ograniczył jedynie do własnych zeznań, co w ocenie Sądu, nie mogło być wystarczające dla uznania zasadności żądania.

Odnosząc się do żądania zaliczenia do wymaganego stażu ubezpieczeniowego okresu pracy w gospodarstwie rolnym od dnia 13 października 1963 roku do dnia 30 kwietnia 1970 roku Sąd wskazał na treść art. 10 ust. 1 pkt 3 ustawy

emerytalnej, zgodnie z którym przy ustalaniu prawa do emerytury oraz przy obliczaniu jej wysokości uwzględnia się również, traktując, z zastrzeżeniem art. 56, jak okresy składkowe przypadające przed dniem 1 stycznia 1983 roku okresy pracy w gospodarstwie rolnym po ukończeniu 16 roku życia, jeżeli okresy składkowe i nieskładkowe, ustalone na zasadach określonych w art. 5 - 7, są krótsze od okresu wymaganego do przyznania emerytury, w zakresie niezbędnym do uzupełnienia tego okresu.

Kwestia pracy w gospodarstwie rolnym na gruncie cytowanego przepisu była wielokrotnie przedmiotem rozważań w orzecznictwie sądowym. W judykaturze wykształcił się pogląd, iż o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych okresów pracy w gospodarstwie rolnym sprzed objęcia rolników obowiązkiem opłacania składki na rolnicze ubezpieczenie społeczne domowników (tj. przed dniem 1 stycznia 1983 roku) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności. Po pierwsze wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Po drugie czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie. Nadto zgodnie z utrwalonym w orzecznictwie poglądem uprawnioną jest uwzględnienie okresu pracy w gospodarstwie rolnym także wówczas, gdy praca ta faktycznie nie była codziennie wykonywana, lecz ubezpieczony gotów był tę pracę codziennie wykonywać w wymiarze co najmniej 4 godzin dziennie, tj. był dyspozycyjny w tym zakresie. W praktyce oznacza to jednak konieczność zamieszkiwania wnioskodawcy co najmniej w pobliżu gospodarstwa rolnego. Istotną okolicznością było pozostawanie w zatrudnieniu przez ubezpieczonego w okresie objętym sporem. Okoliczność ta sama w sobie, zgodnie z poglądem wyrażonym w orzecznictwie, nie może stanowić powodu do wyłączenia możliwości uwzględnienia żądania zgłoszonego w odwołaniu. Każdy bowiem przypadek wskazywania na pracę w gospodarstwie rolnym powinien być oceniany indywidualnie, tzn. z uwzględnieniem wszelkich towarzyszących okoliczności, m.in. wieku osoby powołującej się na taką pracę, wykonywane czynności, charakter i rozmiar gospodarstwa, liczbę domowników oraz inne, nawet obiektywne, istniejące po stronie danej osoby (np. uczęszczanie do szkoły w miejscowości znacznie oddalonej od miejsca zamieszkania - położenie gospodarstwa rolnego).

Mając na uwadze powyższe wskazania nie sposób było uznać za zasadne żądanie zaliczenia całego wskazanego przez skarżącego okresu pracy w gospodarstwie rolnym, przy uwzględnieniu okoliczności podejmowania przez niego zatrudnienia w tym okresie. Jak bowiem ustalono skarżący świadczył pracę od dnia 28 listopada 1964 roku do dnia 28 lutego 1965 roku w Kopalni (...), od dnia 29 października 1965 roku do dnia 14 marca 1966 roku w (...) Zakładach (...) w Hucie (...), od dnia 1 kwietnia 1966 roku do dnia 17 sierpnia 1966 roku w (...) Przedsiębiorstwie (...) w L. a od dnia 8 sierpnia 1969 roku do dnia 6 września 1969 roku w (...) Przedsiębiorstwie (...) w M.. Nadto w okresie od dnia 27 października 1966 roku do dnia 8 listopada 1968 roku ubezpieczony odbywał zasadniczą służbę wojskową. Wskazane okresy zawierają się w określonym przez skarżącego okresie pracy w gospodarstwie od dnia 13 października 1963 roku do dnia 30 kwietnia 1970 roku.

Natomiast w odniesieniu do okresów przypadających pomiędzy wskazanymi okresami zatrudnienia oraz okresem służby wojskowej, tj. od dnia 13 października 1963 roku do dnia 27 listopada 1964 roku, od dnia 1 marca 1964 roku do dnia 28 października 1965 roku, od dnia 15 marca 1966 roku do dnia 31 marca 1966 roku, od dnia 18 sierpnia 1966 roku do dnia 26 października 1966 roku, od dnia 9 listopada 1968 roku do dnia 7 sierpnia 1969 roku oraz od dnia 7 września 1969 roku do dnia 30 kwietnia 1970 roku, Sąd zauważył, że w stanie faktycznym sprawy nie spełnił ubezpieczony warunku wykonywania czynności w gospodarstwie w przyjętym wymiarze, tj. nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, czyli minimum 4 godzin dziennie w całym spornym okresie pracy w gospodarstwie rolnym oraz gotowości do codziennego wykonywania tej pracy we wymiarze, tj. dyspozycyjności w tym zakresie. Przeprowadzone w sprawie dowody bowiem w żadnej mierze nie potwierdzają wymaganego wymiaru pracy skarżącego w gospodarstwie. Z tego względu wskazane okresy nie podlegały uwzględnieniu przy ustalaniu stażu ubezpieczeniowego.

Biorąc pod uwagę ustalony w niniejszym postępowaniu okres podlegający uwzględnieniu w wymaganym stażu ubezpieczeniowym w wymiarze 4 miesięcy oraz przyjęty przez Zakład w zaskarżonych decyzjach w wymiarze 17 lat, 5 miesięcy i 1 dnia, oraz mając na uwadze zakres spornych okoliczności, należało uznać, że B. M. nie spełnia warunku legitymowania się co najmniej 25 – letnim okresem składkowym i nieskładkowym, o którym stanowi art. 27 ust. 1 pkt

2 oraz 20 – letnim okresem składkowym i nieskładkowym, o którym stanowi art. 28 pkt 2 ustawy emerytalnej. W tej sytuacji nieuprawnionym byłoby przyznanie skarżącemu prawa do emerytury w oparciu o powołane przepisy.

Z tych względów Sąd na mocy wyżej wskazanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji.

Powyższy wyrok został zaskarżony apelacją w całości przez wnioskodawcę, który wniósł o zmianę wyroku. Apelacja nie zawiera żadnych skonkretyzowanych zarzutów, w uzupełnieniu braków apelacji skarżący wskazał jedynie okresy pracy w gospodarstwie rolnym, przypadające pomiędzy okresami zatrudnienia oraz okresem służby wojskowej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna. Ustalenia Sądu I instancji i wyprowadzone na ich podstawie wnioski Sąd Apelacyjny w pełni podziela i przyjmuje za własne. Sprawia to, że nie zachodzi potrzeba powtarzania ustaleń faktycznych oraz dokonanej w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku interpretacji przepisów prawa mających zastosowanie w sprawie niniejszej.

W związku z treścią apelacji przypomnieć jedynie należy, że o uwzględnieniu przy ustalaniu prawa do świadczeń emerytalnych okresów pracy w gospodarstwie rolnym przed dniem 1 stycznia 1983 roku) przesądza wystąpienie dwóch okoliczności. Po pierwsze wykonywanie czynności rolniczych powinno odbywać się zgodnie z warunkami określonymi w definicji legalnej "domownika" z art. 6 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Po drugie czynności te muszą być wykonywane w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, tj. minimum 4 godziny dziennie. Jak podniósł Sąd I instancji ubezpieczony nie spełnił warunku wykonywania czynności w gospodarstwie w przyjętym wymiarze, tj. nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, czy też gotowości do codziennego wykonywania takiej pracy. Przeprowadzone w sprawie postępowanie nie potwierdziło wymaganego wymiaru pracy skarżącego w gospodarstwie. Z tego względu wskazane okresy nie podlegały uwzględnieniu przy ustalaniu stażu ubezpieczeniowego.

Mając na uwadze, że zaskarżony wyrok jest trafny, a wywiedziona apelacja nie zawierała usprawiedliwionych zarzutów, Sąd Apelacyjny nie znajdując podstaw do jej uwzględnienia, orzekł jak w sentencji wyroku na podstawie art. 385 k.p.c.